

HECTOR MALOT

Respect pentru oameni și cărți

Singur pe lume

Traducere de *Haralamb G. Lecca*

Prefață de *Lucian Pricop*

EDITURA CARTEX 2000

București

CUPRINS

Romanul copilăriei copilului francez (Lucian Pricop) .. 7

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I – În sat.....	9
Capitolul II – Tatăl vitreg.....	16
Capitolul III – Trupa lui Vitalis.....	23
Capitolul IV – Acasă.....	32
Capitolul V – La drum.....	38
Capitolul VI – Cum am început.....	43
Capitolul VII – Învăț carte.....	52
Capitolul VIII – Peste munți și văi.....	59
Capitolul IX – Am întâlnit un uriaș cu cizme de opt coți.....	62
Capitolul X – La judecată.....	69
Capitolul XI – Pe vapor.....	78
Capitolul XII – Întâiul meu prieten.....	95
Capitolul XIII – Copil găsit.....	106
Capitolul XIV – Lupi și zăpadă.....	112
Capitolul XV – Inimioara.....	127
Capitolul XVI – Intrarea în Paris.....	137
Capitolul XVII – Un „padrone“.....	142
Capitolul XVIII – Pe drumuri.....	154
Capitolul XIX – Liza.....	161
Capitolul XX – Grădinar.....	170
Capitolul XXI – Nimicirea.....	176

PARTEA A DOUA

Capitolul I – Înainte!.....	189
Capitolul II – Un oraș negru.....	203

Capitolul III – Sub pământ.....	211
Capitolul IV – Înecul.....	218
Capitolul V – În cușcă.....	226
Capitolul VI – Scăparea.....	235
Capitolul VII – O lecție de muzică.....	251
Capitolul VIII – Vaca prințului.....	259
Capitolul IX – Doica.....	273
Capitolul X – Vechea și noua familie.....	284
Capitolul XI – Barberin.....	291
Capitolul XII – Cercetări.....	302
Capitolul XIII – Familia Driscoll.....	313
Capitolul XIV – Respect părinților.....	320
Capitolul XV – Capi își dă în petic.....	328
Capitolul XVI – Au mințit semnele.....	332
Capitolul XVII – Unchiul lui Arthur.....	336
Capitolul XVIII – Noptile Crăciunului.....	340
Capitolul XIX – Frica lui Matilda.....	344
Capitolul XX – Bob.....	358
Capitolul XXI – Lebăda.....	365
Capitolul XXII – N-au mințit semnele.....	372
Capitolul XXIII – În familie.....	380

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul I

ÎN SAT

unt copil găsit.

Am crezut însă, până la opt ani, că și eu aveam, ca toți ceilalți, o mamă, căci, de câte ori plângeam, o femeie mă strângea așa de blând în brațe, legănându-mă, încât lacrimile mi se opreau.

Nu mă culcam niciodată, fără sărutările acelei femei, iar când vântul iernii lîpea zăpada pe geamurile albite, îmi lua picioarele între mâini și mi le încălzea, cântându-mi un cântec, pe care și-acum îl țin minte.

Când păzeam vaca de-a lungul drumurilor ierburilor, ori prin buruieni și când mă prindea câte o furtună, îmi dădea în fugă înainte și mă silea să mă adăpostesc sub fusta ei, largă, cu care îmi învelea capul și umerii.

Apoi, de câte ori mă certam cu câte un copil, mă puneă să-i istorisesc necazul și mai totdeauna găsea cuvinte blânde, ca să mă mângâie, sau să-mi dea dreptate. Prin toate acestea, și prin multe altele încă, prin felul cum îmi vorbea, prin chipul cum se uita la mine, prin dezmierdările și prin blândețea dojenilor ei, credeam că mi-e mamă.

Și iată cum am aflat că nu îmi era decât doică.

Satul meu, sau mai drept satul în care am fost crescut – căci un sat natal n-am avut, și nici loc de naștere, precum nici tată și

mamă —, satul în care mi-am petrecut copilăria, se numește Chayanon, unul din cele mai sărace.

Această sărăcie o datorează nu nepăsării sau leneviei locuitorilor, ci așezării lui într-un loc nerodnic. Pământul n-are adâncime și, spre a da recolte bune, i-ar trebui îngrășămintă, care nu se găsec pe acolo. De aceea, nu te întâlnești, sau cel puțin nu te întâlneai, pe vremea de care vorbesc, decât cu puține câmpii muncite, căci mai pretutindeni, sunt nesfârșite întinderi, pline de buruieni și de neghină. Unde pier buruienile, încep băragane, pe a căror creastă vânturile prea reci pipernicesc bielele tufișuri care își arată, pe ici pe colo, crengile răsucite și scuturate.

Ca să găsești pomi frumoși, trebuie să te cobori în culele văilor, pe malul râurilor unde cresc, prin înguste livezi, castani uriași și stejari voinici.

Într-una din aceste cute, pe malul unui râușor, care-și pierde apa într-unul din afluenții Loirei, acolo e zidită casa în care mi-am petrecut primii ani.

Până la opt ani, nu văzusem nici un bărbat prin casă — și mama nu era văduvă, dar bărbatul său, care era pietrar, ca mulți alți lucrători din partea locului lucra-n Paris, și nu mai dăduse pe acasă, de la vârsta-n care puteam vedea și-nțelege ce era împrejur-mi. Numai din când în când primea vești, prin câte unul din tovarășii lui care se întorcea-n sat.

— Maică Barberin, ți-e bine bărbatul. M-a însărcinat să-ți spun că munca merge și să-ți dau banii ăștia; ia vezi, numără-i!

Și atât. Iar ea se mulțumea cu vestea că bărbatul său e bine, că munca merge și că-și câștigă traiul.

Lunga lui ședere la Paris nu înseamnă că era certat cu nevasta sa. Neînțelegerile n-aveau nici un amestec în lipsa lui. Stătea la Paris fiindcă îl ținea acolo munca. Avea să se-ntoarcă, la bătrânețe, lângă baba lui, ferind-o, cu banii strânși, de strâmtoarea vremurilor, în care vârsta le va lua puterile.

Într-o zi de noiembrie, pe când se-nseră, un om, pe care nu-l cunoșteam, s-a oprit dinaintea porții noastre. Eram în pragul casei și spărgeam niște așchii. Fără să deschidă poarta, dar ridicând capul pe deasupra ei și uitându-se la mine, m-a întrebat dacă acolo stă Maica Barberin.

I-am spus să între.

A împins poarta, care scârțâia din țâțâni, și, cu pași domoli, s-a apropiat de casă.

N-am văzut de când sunt așa noroi!... Pete mari de flească, unele încă umede, altele uscate, îl acopereau de sus până jos și pricepeai, văzându-l, că mult trebuie să fi umblat prin mocirle.

Zgomotul vorbelor noastre a chemat pe bătrâna Barberin, și când omul a intrat în casă, s-a pomenit cu el drept în față.

– Aduc vești din Paris, a zis el.

Patru cuvinte simple, care-mi izbiseră adeseori urechile, dar glasul cu care erau rostite nu seamănă deloc cu cel care-nsoțise odinioară cuvintele: „bărbatul ți-e bine și munca merge“.

– Doamne! a strigat bătrâna, împreunând mâinile. I s-a întâmplat ceva lui Jérôme?...

– Da, i s-a întâmplat, dar nu te prăpădi de frică; nu e decât rănit; n-a murit. Poate să rămână schilod. Deocamdată, e la spital. I-am fost vecin de pat și, fiindcă mă întorc acasă, mi-a cerut să-ți las vestea, în treacăt. Nu mă pot opri, pentru că mai am trei leghe, și noaptea vine repede.

Bătrâna însă, care voia să afle mai multe, l-a rugat să stea la masă. Erau așa de rele drumurile! Se vorbea de lupi, iviți prin pădure. Putea să plece a doua zi.

Și drumețul, uscându-și glezna pantalonilor, care se scoroea sub pătura de noroi întărit, bombănea mereu: „n-am noroc!“, cu o mahnire sinceră, care arăta că el s-ar fi schilodit de bunăvoie, pentru speranța de a rămâne cu o pensie.

– I-am spus, a adăugat el la încheierea istorisirii, l-am sfătuit să facă proces antreprenorului.

– Ehe! Procesele costă scump.

– Da, dar când le câștigi...

Bătrâna ar fi vrut să plece la Paris, dar era dandana mare să pornească la un drum așa de lung și costisitor.

A doua zi, ne-am dus în sat să ne sfătuim cu preotul, care n-a vrut s-o lase, până n-o ști întâi dacă i-ar fi de vreun folos bărbatului.

A scris dar duhovnicului de la spitalul în care intrase Barberin, și peste câteva zile a primit un răspuns, care spunea că bătrâna nu trebuia să plece, ci să-i trimită o anume sumă de bani,

fiindcă avea de gând să deschidă proces antreprenorului la care fusese rănit.

S-au scurs zile și săptămâni, numai cu câteva scrisori, care toate cereau bani. Ultima, mai stăruitoare ca celelalte, spunea că, dacă nu mai are, să vândă vaca.

Numai cei care au trăit la țară, cu țăranii, știu ce necaz și ce durere e în astfel de cuvinte: „să vinzi vaca“.

Pentru naturaliști, vaca e un animal rumegător; pentru călători, e un dobitoc foarte nimerit într-un peisaj, mai ales când își ridică din iarbă botul umed de rouă; pentru orășeni, e un izvor de cafea cu lapte și brânză cu smântână; pentru țăran, însă, e altceva, și mai mult. Oricât de sărac ar fi și oricâți ar fi copiii, țăranul e sigur că nu va răbda de foame, cât va avea o vacă-n staul. Cu o funie sau numai cu un ștreang de coarne, un copil o plimbă de-a lungul drumurilor ierboase, pe unde pășunea e a nimănui, și seara, tot neamul are unt pe pâine și lapte de înmuiat cartofii. Tatăl, mama, copiii, mari și mici, toți trăiesc prin vacă.

Așa de bine trăiam și noi, bătrâna și eu, dintr-a noastră, că până atunci mai niciodată nu mâncasem carne. Dar nu ne era numai doică; ne era și tovarășă, prietenă, căci nu trebuie să ne-nchipuim că vaca e un patrupead dobitoc; dimpotrivă, e un animal foarte deștept și plin de însușiri morale, cu atât mai dezvoltate cu cât i le cultivi prin creștere. Noi o mângâiam pe a noastră, îi vorbeam, iar ea ne înțelegea și, cu ochii ei mari și blânzi, știa să ne dea de-nțelese ce voia, sau ce simțea.

Pe scurt, o iubeam și ne iubea.

A trebuit totuși să ne despărțim, căci numai vânzând vaca, puteam mulțumi pe Barberin.

A venit la noi un negustor și, după ce a cercetat bine pe Roussette, după ce-a pipăit-o mult, dând cu nemulțumire din cap, după ce a spus și răspus de zeci de ori că nu-i convine deloc, că e vacă de oameni săraci, pe care n-o s-o poată vinde nimănui, că n-are lapte și că dă unt prost, a-ncheiat zicând că ar lua-o, dar numai de inimă bună și ca să-i facă un bine bătrânei, fiindcă era femeie de ispravă.

Biata Roussette, ca și cum ar fi înțeles ce se petrece, nu voise să iasă din staul și-ncepuse a mugi.